

KKV Körkép – 2012 / október:

A kis- és közepes vállalkozások üzleti helyzete

2012 harmadik negyedévében vegyes képet mutatnak a kis- és közepes vállalkozások aktuális helyzetére vonatkozó indikátorok: az előző negyedévhez képest némileg csökkent a jelenlegi üzleti helyzet és jelentősebben visszaesett a termelési szint mutatója, amik így alacsonyabb értéket vettek fel 2012 októberében, mint egy évvel korábban, ugyanakkor a rendelésállomány és a jövedelmezőség indexe az előző három hónaphoz, illetve az egy évvel korábbi állapothoz képest is emelkedett (lásd az 1. ábrát). Ezzel szemben a jövőre irányuló várakozások egyöntetűen negatív irányba változtak az elmúlt negyedév során, főleg a várható beruházási aktivitás mutatója esett vissza (lásd a 2. ábrát). Összességében a KKV Konjunktúraindex értéke a 2011 negyedik negyedévben kezdődő és azóta tartó nagyon enyhe emelkedést követően komoly mértékben csökkent 2012 harmadik negyedévében, és így jelentősen elmarad az elmúlt év azonos időszakában mért szinttől. A Bizonytalansági Index esetében az előző negyedévben regisztrált visszaesés után 2012 harmadik negyedévében stagnálás figyelhető meg, ami azt jelenti, hogy nem változott a vélemények különbözősége a kkv-k jelenlegi és várható üzleti helyzetének megítélését illetően (lásd a 3. ábrát).

A kapacitáskihasználtság átlagos szintjének 2012 elején kezdődő emelkedése tovább folytatódott az elmúlt három hónap során, így jelenleg 76,3%-on áll a mutató értéke, ami azonban 3 százalékponttal alacsonyabb, mint a tavaly ilyenkor mért adat (lásd a 4. ábrát). A tőkehasznosítási mutató növekedése ugyanakkor nem tekinthető általánosnak az összes vállalati kategóriában. Visszaesett a kapacitáskihasználtság a kisebb méretű (20-49 fős) cégek körében. Gazdasági ágak szerint nagyobb mértékű emelkedés csak az építőipari vállalkozások körében figyelhető meg.

A kkv-k termékei és szolgáltatásai iránti kereslet a kapacitáskihasználtsághoz hasonlóan enyhén emelkedett az előző negyedévhez képest: a vállalkozások 29%-a számolt be alacsony, 14%-a pedig magas rendelésállományról (az előző negyedévben 31%, illetve 15% volt a megfelelő arány). A létszámkategóriákat tekintve egyik vállalatcsoportban sem nőtt a magas rendelésállományról beszámoló cégek aránya, és csak a legkisebb (20-49 főt foglalkoztató) vállalkozások körében csökkent az alacsony keresletet jelző cégek aránya: az előző negyedévben megfigyelt 37%-os arány 28%-ra mérséklődött 2012 harmadik negyedévében. Ennek köszönhetően a rendelésállomány mutatója ezen cégek körében a legmagasabb. A gazdasági ágakat illetően az elmúlt negyedévben egyedül a kereskedelem területén működő vállalkozások körében figyelhető meg a kereslet szűkülése: míg az előző negyedévben a cégek 11%-a jelzett magas rendelésállományt, addig ezen vállalkozások aránya 8%-os 2012 októberében. A kereslet legnagyobb mértékű bővüléséről az építőipari cégek számoltak be: az előző negyedévi 2%-os arányhoz képest 2012 harmadik negyedévében 7%-os a magas rendelésállományt regisztráló vállalkozások aránya. Magas rendelésállományt jelző céget továbbra is feldolgozóipari vállalkozások körében találhatunk legnagyobb arányban, aminek köszönhetően a rendelésállomány mutatója ebben a szektorban a legmagasabb (20%, ami egy százalékponttal alacsonyabb a júliusban mért adatnál).

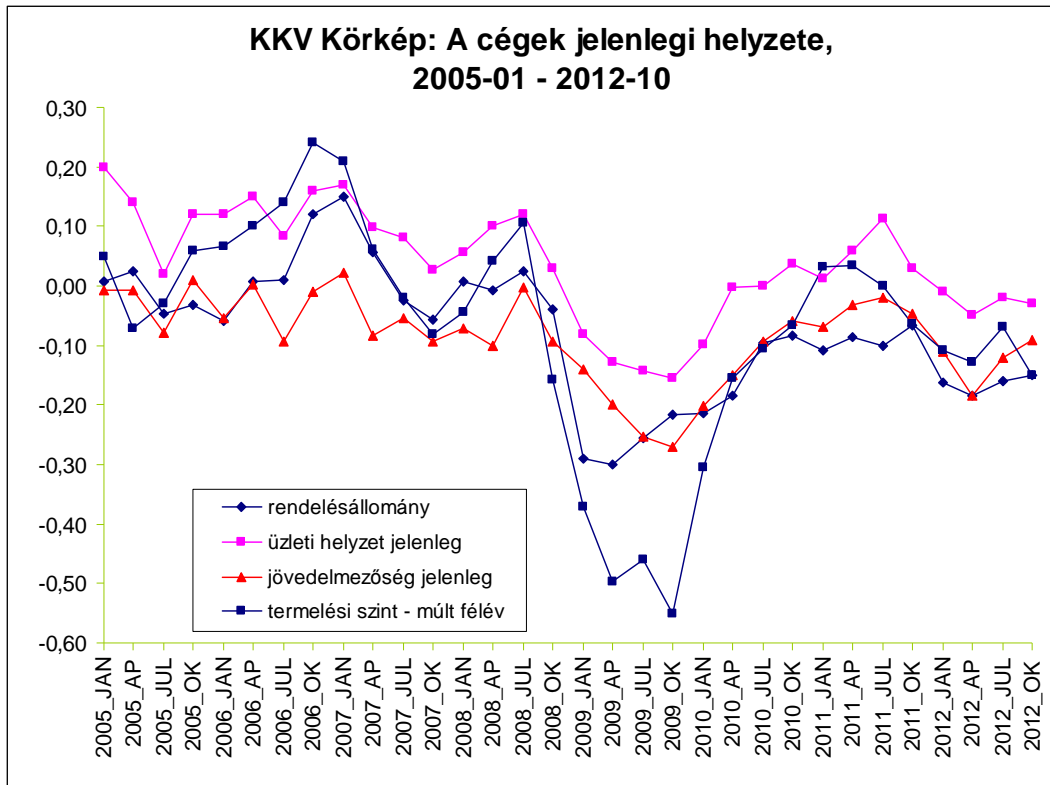
A kapacitáskihasználtság és a rendelésállomány indexével ellentétben a termelési szint indikátora komolyabb mértékben csökkent az elmúlt három hónap során. Ez annak tudható be, hogy a termelési szint növekedését jelző cégek aránya a 2012 júliusában tapasztalt 24%-os szinthez képest 20%-ra mérséklődött, míg a termelési szint elmúlt félévi csökkenéséről a vállalkozások 35%-a számolt be, ami 5 százalékponttal magasabb arány az előző negyedévinél. A termelés szűkülése a létszámkategóriákat figyelembe véve általánosnak tekinthető. Gazdasági ágak tekintetében az építőipar és a kereskedelem területén működő cégek esetében emelkedett a termelés bővüléséről beszámoló cégek aránya az elmúlt három hónap során (előbbieket esetében 7%-ról 9%-ra, utóbbiak körében 20%-ról 23%-ra). A legnagyobb mértékű visszaesés az előző negyedévhez hasonlóan ismét a feldolgozóipari vállalkozások körében figyelhető meg: 23%-ról 32%-ra nőtt a termelés visszaeséséről, és 33%-ról 24%-ra csökkent a termelési szint emelkedéséről beszámoló cégek aránya.

A vállalkozások jövőbeli terveit illetően megállapítható, hogy a várható létszámváltozást figyelembe véve és a felvétel során kapott eredményeket a vizsgált sokaság, a több mint 9300 kis- és közepes vállalkozás egészére vetítve a következő félévben, ha a cégvezetők terveiknek megfelelően cselekednek, akkor több mint 9500 fővel fog nőni a foglalkoztatottság. Ennek hátterében az áll, hogy a mintánkban szereplő, létszámbővítést tervező cégek nagyobb arányban tervezik növelni a létszámot, mint amennyire a létszámcsökkentést prognosztizálók körében fog csökkenni a foglalkoztatottság. Ilyen mértékű emelkedést egyetlen októberi adatfelvételnél sem tapasztaltunk.

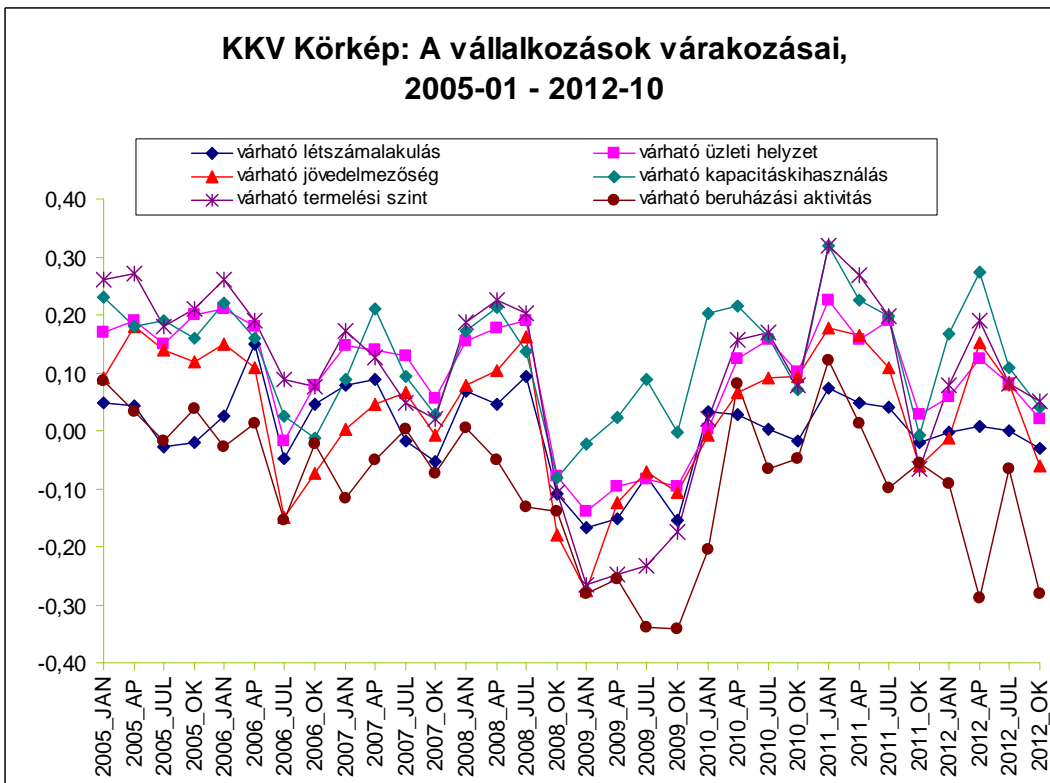
Komoly változások várhatóak a beruházási aktivitás alakulásában a következő hónapokban. Ezt mutatja, hogy a megkérdezett cégek mindössze 20%-a esetében nem fog változni a beruházási aktivitás, ez a felmérésorozat történetében a legalacsonyabb arány. Korábban említettük, hogy a jövőre irányuló várakozások közül a várható beruházás mutatója esett vissza legnagyobb mértékben, köszönhetően annak, hogy a vállalkozások 52%-a esetében nem lesz beruházás a következő fél évben (szintén rekord, júliusban 31%-os volt az ilyen cégek aránya). Ezt nem tudja ellensúlyozni az sem, hogy az előző negyedévhez képest 4 százalékponttal 8%-osra mérséklődött a beruházást csökkenteni tervező cégek aránya, és 6 százalékponttal 20%-osra emelkedett a beruházási aktivitást növelni szándékozó vállalkozások aránya. A beruházások visszafogása a cégek működési szektorát illetően valamennyi vállalati kategóriában megfigyelhető. Létszámkategóriák szerint egyetlen cégcsoportban figyelhető meg rendkívül enyhe emelkedés a várható beruházási aktivitásban: az 50-99 fős vállalkozások körében az előző negyedévi 12% helyett a cégek 25%-a tervezi növelni, és 4%-a csökkenteni a beruházások mértékét, ami 10 százalékpontos csökkenés a júliusban mérthez képest.

A cégek válaszai alapján a kis- és közepes vállalkozások árainak emelkedésére lehet számítani a következő félév során. A belföldi értékesítési árakat a cégek 7%-a csökkentené és 50%-uk a nem kíván változtatni. Ezzel szemben a cégek 9%-a tervezi az inflációnál jobban, 22%-uk pedig az inflációval azonos módon emelni árakat a következő fél évben. A különböző gazdasági ágak vállalatai közül továbbra is a kereskedelem területén működő cégek tervezik legnagyobb arányban emelni belföldi árakat.

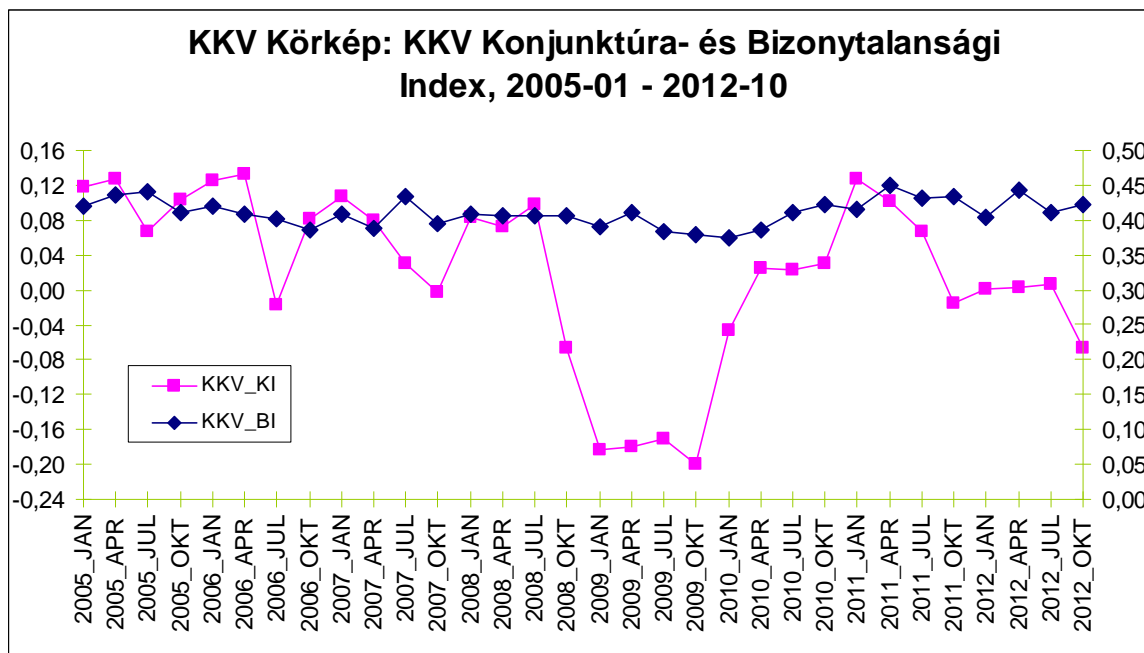
1. ábra: KKV Körkép: Konjunktúramutatók, 2005. január – 2012. október

2. ábra: KKV Körkép: Rövid távú várakozások, 2005. január – 2012. október

3. ábra: KKV Körkép: A Konjunktúra- és Bizonytalansági Index alakulása, 2005. január – 2012. október

Megjegyzés: bal skála KKV Konjunktúraindex, jobb skála KKV Bizonytalansági Index

4. ábra: Az átlagos kapacitáskihasználás alakulása a KKV szektorban, (%), 2005. január – 2012. október

